

Sociaal domein gespiegeld

Geobjectiveerde benchmark van uitgaven en personele capaciteit gemeente Edam-Volendam

Gemeenteraad

Presentatie rapport

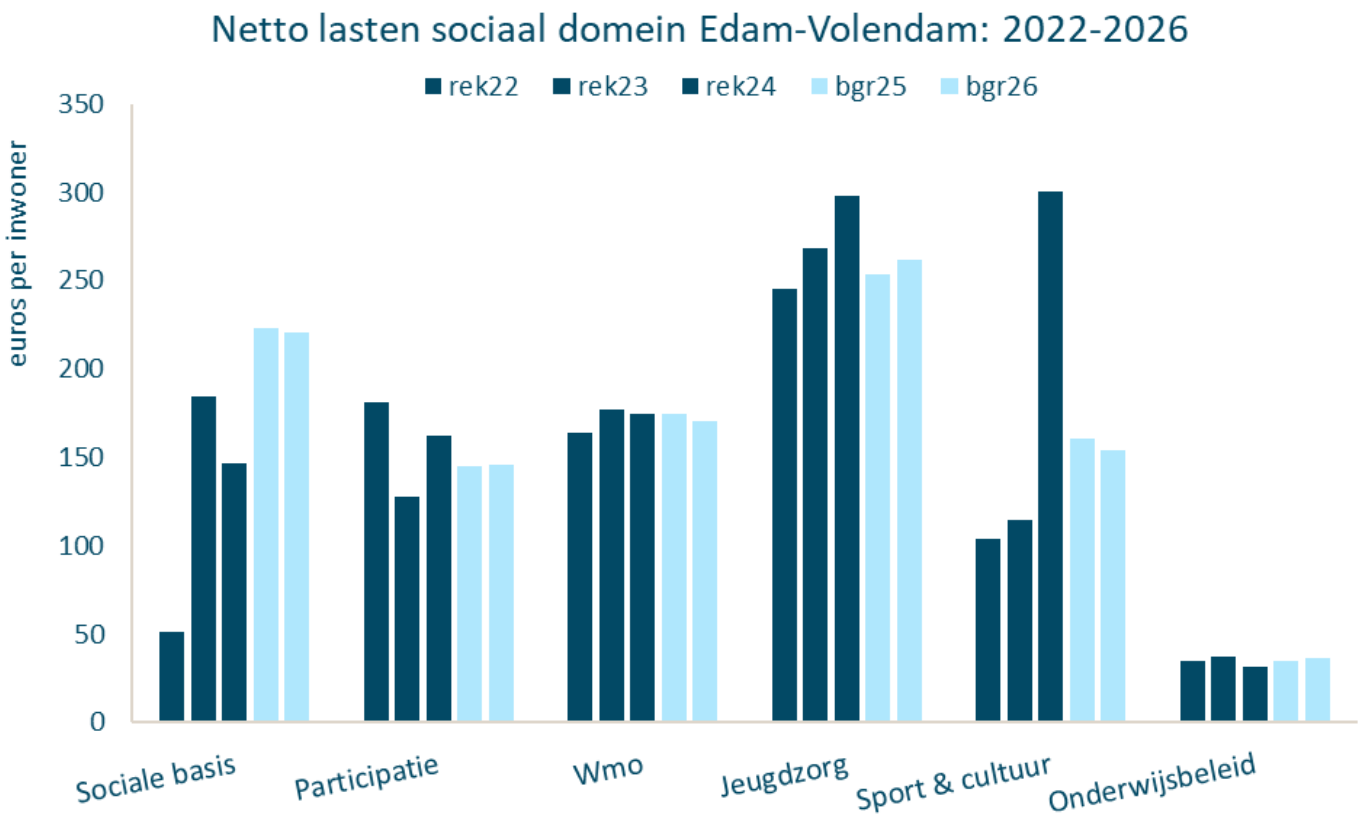
21 mei 2026

CEBEON
BELEIDSADVISEREND ONDERZOEK

Werkwijze

- Taakgebieden sociaal domein
  - Sociale basis
  - Onderwijsbeleid
  - Sport en cultuur
  - Participatie
  - Jeugd
  - Wmo
- Benchmark realisatiecijfers 2024 en meerjarenperspectief
  - netto lasten
  - personele capaciteit (eigen personeel en inhuur)
- Geobjectiveerde vergelijking met gemeentefonds en met 4 gemeenten
  - vergelijkbare sociale structuur
  - aandacht voor organisatiekeuzes
- Vergelijking geeft inzicht in financiële effecten van lokale keuzes in
  - beleid: voorzieningenniveau (hoeveelheid en kwaliteit)
  - uitvoering: organisatie, capaciteit en efficiëntie
- Voorlopige uitkomsten gevalideerd
  - uitgebreide besprekingen met organisatie in werksessies per taakgebied
  - sluit aan feitelijke personele inzet
  - aangescherpt met aanvullende gegevens

Meerjarenbeeld uitgaven

Uitgaven sociaal domein flink gestegen: circa een derde hoger dan 2022

grootste toename

- Sport & cultuur
- Jeugdzorg
- Sociale basis

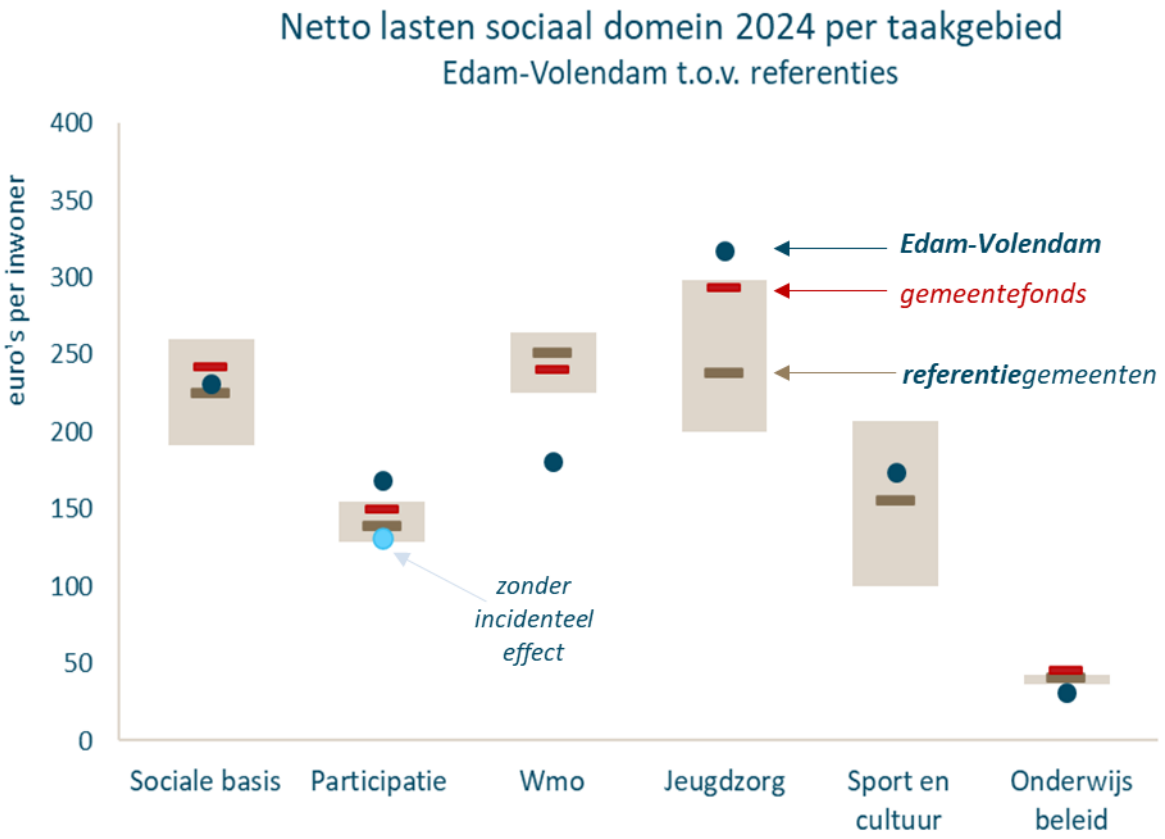
vergelijkbaar

- Wmo
- Onderwijsbeleid

Participatie: incidentele effecten

CEBEON

Totaalbeeld benchmark: uitgaven

Uitgaven sociaal domein Edam-Volendam bedragen in 2024 in totaal 41 mln euro

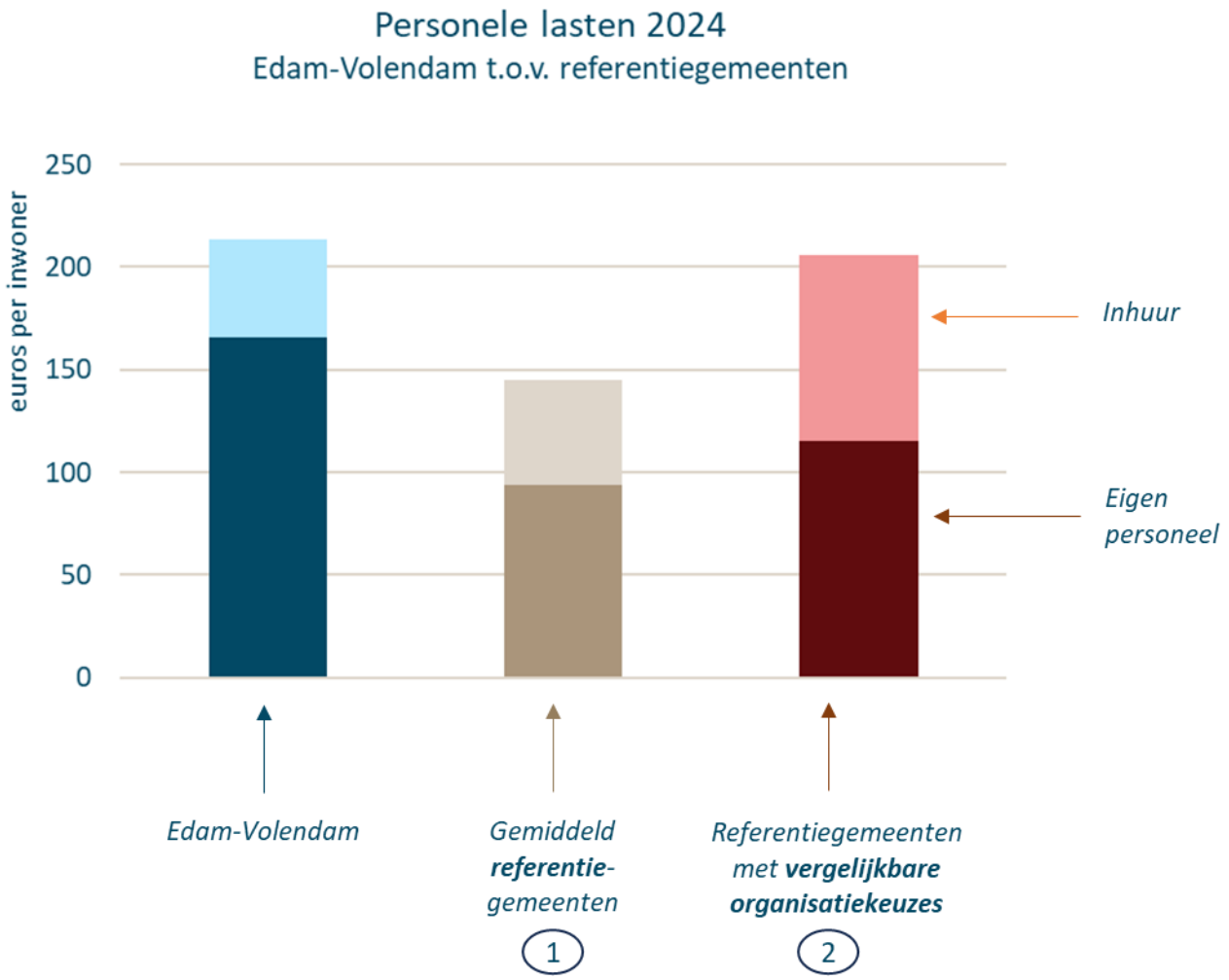
hoger
- Jeugdzorg
- Sport & cultuur

vergelijkbaar
- Sociale basis
- Participatie (zonder incidenteel effect)
- Onderwijsbeleid

lager
- Wmo

CEBEON

Totaalbeeld benchmark: personele lasten

Personele lasten sociaal domein Edam-Volendam 2024 in totaal 8 mln euro

niveau

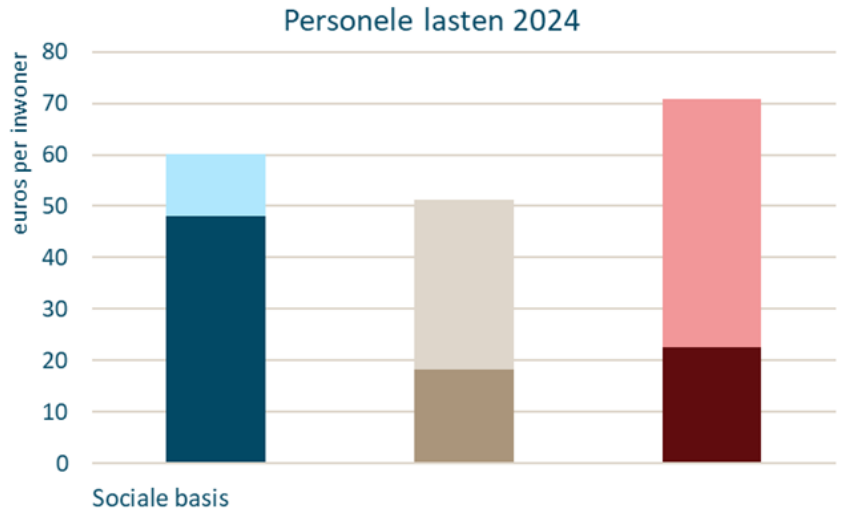
1. hoger dan gemiddeld
2. hoger dan andere gemeenten met vergelijkbare organisatiekeuzes

samenstelling

- meer eigen personeel

Sociale basis

Netto lasten: **lager** dan referentiegemeenten

- **Samenkracht**: algemeen toegankelijke voorzieningen - vooral activiteiten met groot bereik, minder groepsgericht. Bij problematiek eerder naar (duurdere) maatwerkondersteuning
- **Toegang/eerste lijn**: CJG en Breed Sociaal Loket. BSL biedt niet zelf hulp, maar kent maatwerkvoorzieningen toe en voert casusregie bij complexe casuïstiek
- **Opvang vluchtelingen**: netto baten

Netto lasten: **hoger** dan referentiegemeenten

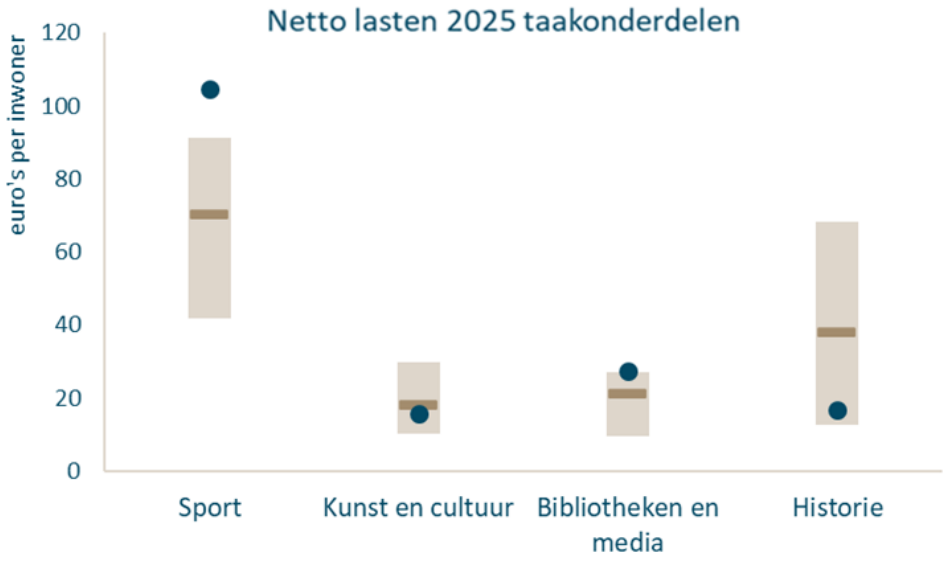
- **Gezondheidszorg**: vooral GGD, kleine regio (schaalnadeel)

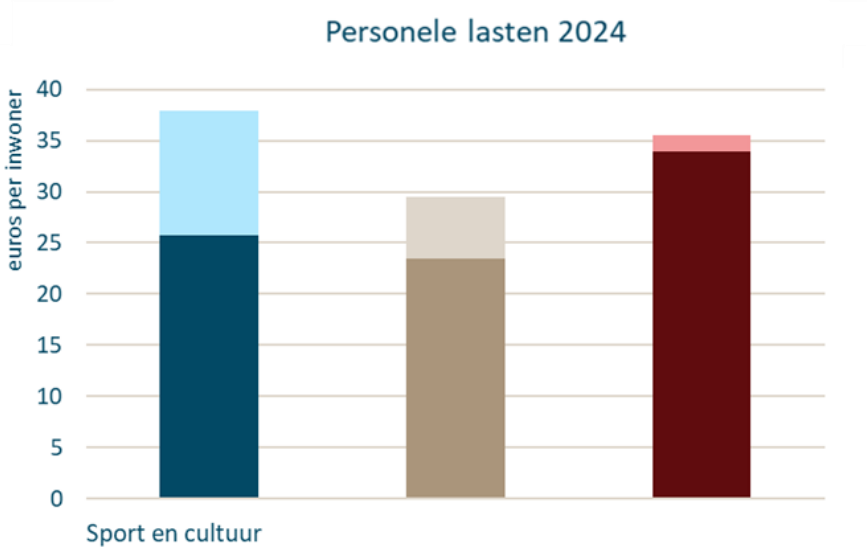
Personele lasten

- hoger dan gemiddeld bij referentiegemeenten
- lager dan gemeenten met vergelijkbare organisatiekeuzes (in- en uitbesteding)

CEBEON

Sport en cultuur

Netto lasten: **lager** dan referentiegemeenten

- **Cultuur en historie**: beperkte inzet. Toch rijk aanbod: veel wordt opgepakt door markt en met vrijwilligers

Netto lasten: **hoger** dan referentiegemeenten

- **Sport**: grote bestuurlijke ambities en vernieuwing van accommodaties. Daarnaast enkele zwembaden en personeel deels uitbesteed (Sportservice)
- **Bibliotheken**: 3 vestigingen met groot aanbod; subsidie verhoogd om aanbod te verbeteren

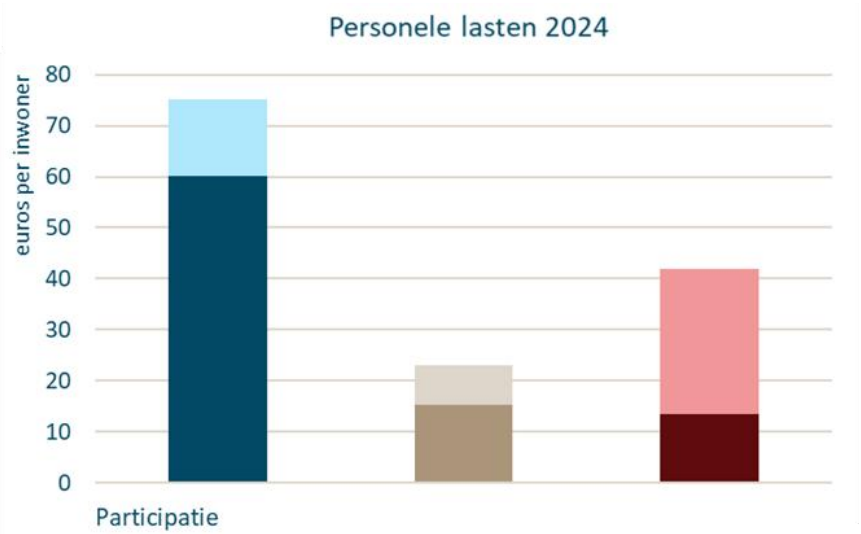
Personele lasten: hoger

- dan gemiddeld bij referentiegemeenten
- dan gemeenten met vergelijkbare organisatiekeuzes (in- en uitbesteding)

CEBEON

Participatie

Netto lasten: **lager**

- **Bijstand**: veel werkgevers in gemeente = meer kans op uitstroom; instroom = vooral statushouders
- **Wsw/beschut werk**: aanpassing organisatie SW-voorziening (van GR naar stichting) leidt tot lagere kosten

Netto lasten**: hoger**

- **Minimabeleid**: incidenteel effect vanwege energietoeslag
- **Re-integratie**: veel inzet om statushouders aan werk te helpen; jobcoaches en inkoop duurdere werk-deel
- **Inburgering**; hoge inzet voor statushouders (uitvoeringskosten)
- **Uitvoering**: in 2024 veel ziekteverzuim (zwangerschapsverlof)

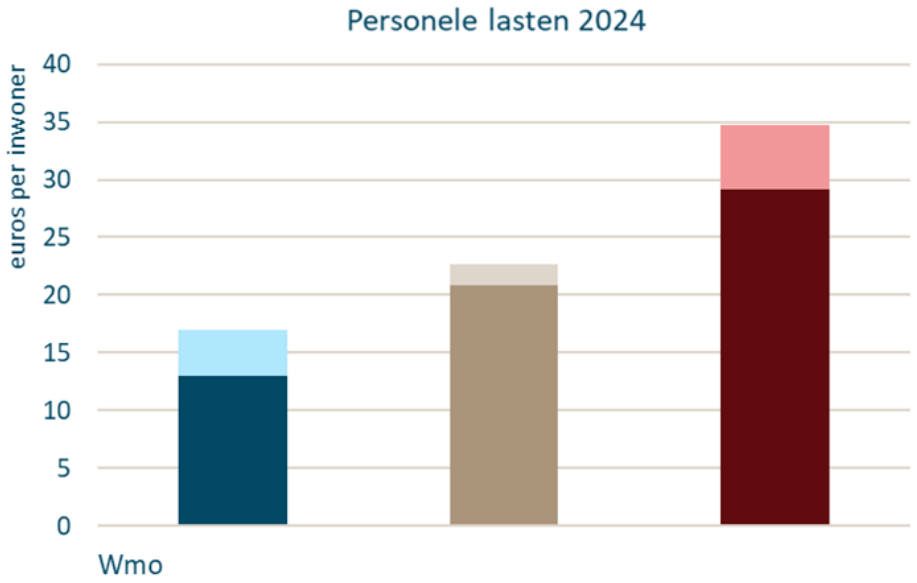
Personele lasten: hoger (incl. incidenteel effect energietoeslag)

- dan gemiddeld bij referentiegemeenten
- dan gemeenten met vergelijkbare organisatiekeuzes

CEBEON

Wmo

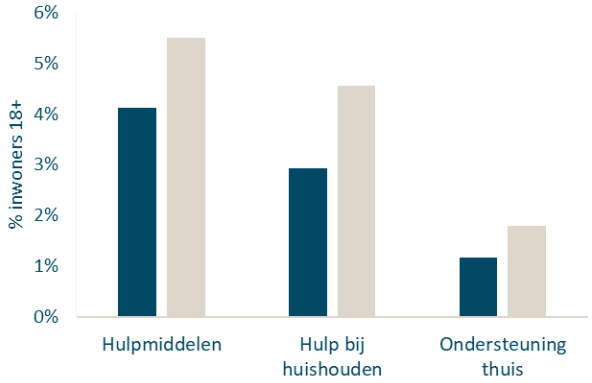

Netto lasten: **lager**

- vanaf eind 2026 fors hogere tarieven

Maatwerkvoorzieningen:

- inwoners willen problemen eerst zelf oplossen = minder beroep op maatwerk
- door later hulp te vragen, is vaker intensief maatwerk nodig: per cliënt zijn kosten Begeleiding hoger

Uitvoering:

- inzet om inhuur terug te dringen; inmiddels extra formatie

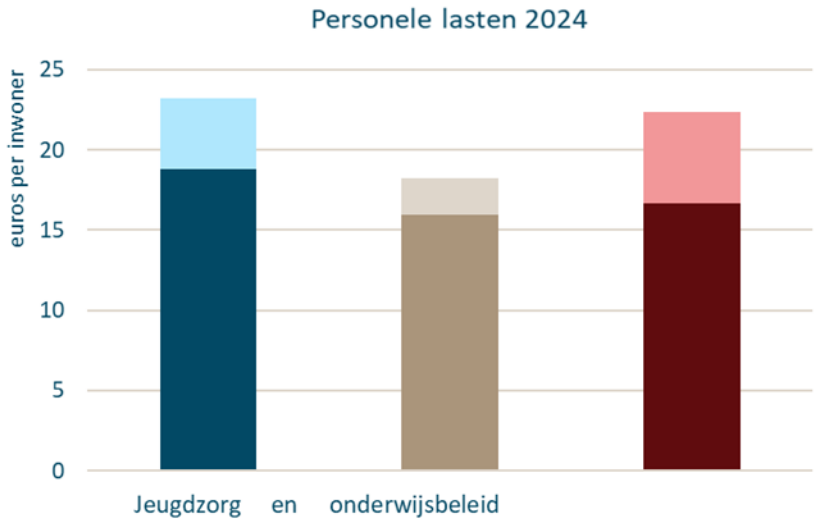
Personele lasten: lager

- dan gemiddeld bij referentiegemeenten
- dan gemeenten met vergelijkbare organisatiekeuzes

CEBEON

Jeugdzorg en onderwijsbeleid

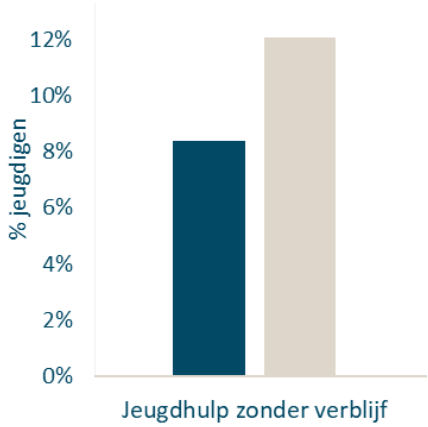

Netto lasten: **hoger**

- vanaf eind 2026 fors hogere tarieven

Jeugdhulp (zonder verblijf):

- inwoners willen problemen eerst zelf oplossen = minder beroep op jeugdhulp
- door langer wachten met hulp vragen, vaker opschaling naar specialistische zorg nodig: per cliënt zijn kosten hoger

- hulpvragen zijn complex: veel cliënten met 2-3 voorzieningen
- veel ambulante inzet om uithuisplaatsingen te voorkomen; hierdoor zijn kosten *jeugdhulp met verblijf* lager dan elders

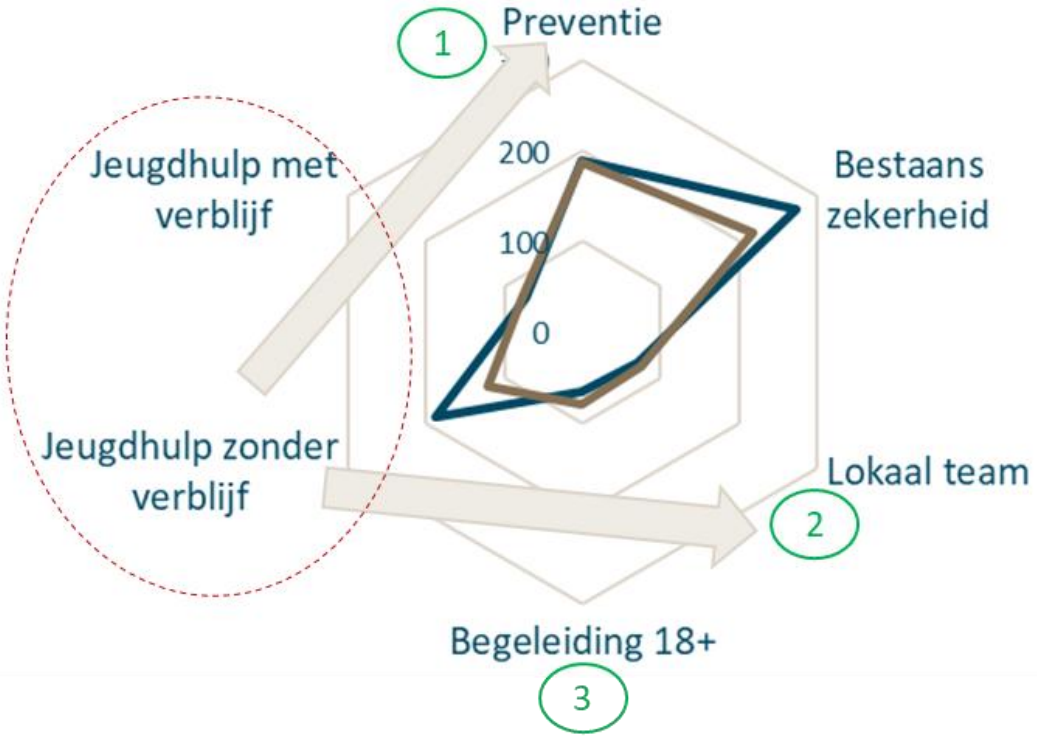
Uitvoering: met name personele inzet

Personele lasten: hoger

- dan gemiddeld bij referentiegemeenten
- dan gemeenten met vergelijkbare organisatiekeuzes

CEBEON

Transformatie: opgave Edam-Volendam

Edam-Volendam 2024: relatief

- **meer** bestaanszekerheid
- **minder** begeleiding Wmo
- fors **meer** gespecialiseerde jeugdhulp (zonder verblijf)

Opgave Edam-Volendam

1. doorontwikkelen **preventie** (welzijn, gezondheid, sport, onderwijs)
   - meer samenhang in voorliggend aanbod
2. versterken **lokaal team**
   - meer integraal werken
   - effectiever regie
   - waar nodig lichte ondersteuning
3. beter benutten **Wmo**
   - ondersteuning bij problematiek ouders

Algemeen: meer structureel inzicht in kosten en baten

CEBEON